

**Ministerul Educației
Inspectoratul Școlar Județean Timiș
Centrul Școlar pentru Educație Incluzivă
„Alexandru Roșca” Lugoj**

***Actualități, provocări și
perspective în învățământul special
și special integrat
(Online)***



NR. 7/ 2022

***ISSN 2784-2029
ISSN-L 2784-2029***



LUGOJ 2022

***Actualități, provocări și perspective în
învățământul special și special integrat
-ONLINE-***

***Nr. 7/ iulie / 2022
ISSN 2784-2029
ISSN- L 2784-2029***

***COORDONATORI REVISTĂ
PROF. VIORICA PARASCHIVU
PROF. VERONICA FRUNZEA***

***Autorul fiecărui articol răspunde de
corectitudinea și originalitatea
conținutului!***

CUPRINS

- 1. Școala noastră - univers de culoare pentru fiecare!** **pag. 3**
Prof. PARASCHIVU VIORICA
- 2. Evaluarea orală poate fi o oportunitate pentru copiii cu cerințe educaționale speciale** **pag. 6**
Prof. BECU LOREDANA ADINA
- 3. JOB-SHADOWING – oportunitate de învățare pentru cadrele didactice de la CSEI "Alexandru Roșca" Lugoj** **pag. 9**
Prof. MARINESCU OANA-MARIA
- 4. Sunet-terapia: efectul benefic al sunetelor muzicale** **pag. 12**
Prof. GATEA SIMONA FLAVIA
- 5. Nevoi speciale și educație incluzivă, experiența italiană de depășire a segregării** **pag. 15**
Prof. NUȚAȘ-VANCEA-POP GABRIELA-VIORICA
Prof. SCHEIBLING MIHAELA TATIANA
- 6. O nouă cultură educațională privind principiile dezvoltării psiho-corporale** **pag. 18**
Prof. APOSTOL MĂDĂLIN MARIUS
Prof. APSTOL ALINA CRISTINA
- 7. Depistarea și integrarea școlară a copiilor greu adaptabili** **pag. 21**
Prof. TILORE KORTNER
- 8. Profilul absolventului învățământului gimnazial– actualitate și relevanță pentru elevii din Centrul Școlar pentru Educație Incluzivă „Alexandru Roșca” Lugoj** **pag. 27**
Prof. STOICA DIANA CRISTINA
- 9. Mobilitățile Erasmus- oportunități de formare și dezvoltare profesională** **pag. 30**
Prof. FRUNZEA VERONICA

ȘCOALA NOASTRĂ - UNIVERS DE CULOARE PENTRU FIECARE!

Director C.S.E.I. "Alexandru Roșca",

Prof. Viorica Paraschivu

Activitățile terapeutice educative școlare și extrașcolare, cât și cele de formare a personalului s-au desfășurat și în acest an școlar la un înalt nivel, Centrul Școlar pentru Educație Incluzivă "Alexandru Roșca" reprezentând astfel o resursă valoroasă în comunitatea educațională, atât la nivel local, cât și internațional.

Într-o perioadă în care sistemul de învățământ din România este marcat de schimbare în ceea ce privește îmbunătățirea conținuturilor, a finalităților, a strategiilor de predare-învățare și a modalităților de evaluare, schimbarea depinde de cadrele didactice, de capacitatea lor de a face față cerințelor rigurilor tranziției profesionale, de asumarea de noi roluri și responsabilități în relațiile și raporturile cu elevii și cu comunitatea. (Dumitrașcu D, 2004, p. 12)

Într-o astfel de perioadă sunt foarte bine venite modelele de bune practici în special din domeniul educației incluzive.

Sub umbrela Acordării Erasmus NR. 2021-1-RO01-KA121-SCH-000012651, școala noastră a implementat în acest an școlar proiectul de mobilitate școlară în cadrul căruia au fost realizate până în acest moment următoarele mobilități: două activități de tip job-shadowing în Cehia , respectiv Turcia, un curs de formare desfășurat în Croația și o mobilitate ce a vizat schimbul de experiență între elevi, desfășurată în Bulgaria, la care se adaugă cursul de formare ce se va desfășura în luna iulie în Cehia, prin care ne-am propus să creștem capacitățile, atractivitatea și dimensiunea internațională a școlii noastre.



Mobilitățile proiectului de acreditare Erasmus+, la care au participat atât cadre didactice cât și elevi, au reprezentat o bună oportunitate de dezvoltare profesională, de însușire a competențelor cheie și a politicilor educaționale europene în domeniul educației speciale și incluzive. Toate acestea au generat ideea că împreună cu Erasmus și o echipă dedicată putem face diferența.

Experiențele Erasmus+ au fost valorificate pe tot parcursul anului școlar în cadrul activităților cu elevii și diseminate la nivelul cercurilor pedagogice județene și în cadrul workshopurilor organizate. Aceste exemple de bune practici, metode/tehnici însușite în urma mobilităților vor fi integrate într-

o manieră incluzivă și în cadrul programului școlii de vară ”ÎMPREUNĂ COLORĂM ȘCOALA!”, derulat în perioada 27 iunie – 8 iulie 2022 cu elevi din școlile de masă și din instituția noastră.

Programul cu elevii cuprinde: ateliere de ceramică, pictură, pătura cu povești, activități sportive, activități de team building, exerciții de dicție, percuție corporală, vânatoare de comori digitală cu coduri QR și alte aplicații digitale. Școala noastră oferă oportunități de dezvoltare și de învățare valoroase asigurând șanse egale tuturor elevilor în vederea incluziunii școlare și sociale.

În cadrul activităților, copiii cu CES au posibilitatea să interacționeze cu alți copii, cu deficiențe mai puțin severe integrați în școli de masă. Pe lângă copiii din grupul țintă, sunt acceptați la școala de vară și un număr mai mic sau egal de copii fără deficiențe, pentru a le oferi acestora suport în realizarea activităților și a le facilita procesul de integrare, participând astfel cu entuziasm la școala de vară pentru o experiență de vacanță dinamică și stimulativă!

Prin talentul și creativitatea cadrelor didactice, școala noastră a început să prindă culoare, în spațiul exterior al școlii fiind pictate o diversitate de jocuri interactive care susțin o învățare activă și contribuie la dezvoltarea armonioasă a elevilor.

Obiectivele activităților urmăresc:

- ✓ participarea copiilor cu CES din învățământul special și special integrat la activități terapeutice de grup în vederea dezvoltării unor comportamente adaptative;
- ✓ dezvoltarea sociabilității copiilor prin participarea la acțiuni bazate pe muzică, joc, mișcare, artă și relaxare organizate pe grupuri de copii;
- ✓ dezvoltarea unor modalități de relaționare adecvată a elevilor cu CES cu covârșnicii și adulții în cadrul atelierelor de lucru;
- ✓ cultivarea imaginației și a creativității;
- ✓ dezvoltarea personalității copiilor prin cultivarea unor trăsături pozitive de caracter (respect, acceptare necondiționată de sine și de altul, toleranță, întraajutorare);
- ✓ realizarea unor produse tematice în cadrul echipelor de lucru;
- ✓ respectarea unor reguli de comportament în activități de grup.



Utilizând terapii prin mediere artistică (terapie prin muzică, terapie prin dans, art-terapie și terapie ocupațională), prezentul program contribuie la dezvoltarea abilităților de comunicare, de conștientizare și exprimare a emoțiilor, de creștere a stimei de sine la copiii cu CES în raport cu covârșnicii și la formarea și dezvoltarea unor comportamente adaptative individuale și de grup.

Copiii învață să descopere împreună, să comunice, să se organizeze, să respecte reguli, să avanseze propuneri, să aibă încredere în sine și, mai ales, să se bucure împreună. Experiențele de grup încheagă prietenii, dărâmă barierele prejudecăților, dau naștere la solidarități și adaptări la situații sociale în miniatură.

Prin toate aceste activități am reușit să dezvoltăm oferta educațională și să aducem un plus de valoare atât beneficiarilor (elevii și familiile acestora, comunitatea) cât și propriului personal care va crea și implementa activități educative de calitate.

Bibliografie:

1. Dumitrașcu D., Pascu R. V., (2004) - Managementul proiectului, Editura Universității „L. Blaga”, p.12



EVALUAREA ORALĂ POATE FI O OPORTUNITATE PENTRU COPIII CU CERINȚE EDUCAȚIONALE SPECIALE

Prof. Becu Loredana Adina

Centrul Școlar pentru Educație Incluzivă "P. P. Neveanu" Timișoara



Pentru a vorbi de evaluare orală la copiii cu cerințe educaționale speciale și oportunitățile ei, ar trebui să clarificăm două concepte esențiale "învățământ special" și "evaluare orală". Abia după putem să dezvoltăm subiectul ce vizează specificul evaluării orale la principalele categorii de dizabilități, urmate de exemple și situații concrete de evaluare orală în cazul copiilor cu CES, iar la final venind cu concluziile.

Învățământul special se adresează copiilor cu cerințe educaționale speciale. Educația specială este realizată de specialiști pregătiți în psihopedagogie specială care își organizează și desfășoară activitatea după planuri de intervenție individualizate și personalizate venind în întâmpinarea nevoilor copiilor, vizând atingerea potențialului maxim, urmărind dezvoltarea personalității, formarea unor abilități de viață cotidiană în vederea integrării școlare și sociale. În cadrul învățământului special, copiii cu dizabilitate gravă și profundă beneficiază de terapii specifice.

Cadrele didactice urmăresc progresul copiilor și realizează evaluări frecvente pe care le consemnează în documente specifice.

Evaluarea orală este cea mai cunoscută și veche formă de evaluare. Aceasta se face prin întrebări și răspunsuri, copiii fiind puși în situația de a verbaliza ceea ce știu, de a exprima ceea ce gândesc, de a formula opinii, păreri sau de a verbaliza ceea ce realizează în plan acțional. Pentru o evaluare orală eficientă și corectă este important ca rezultatele să fie consemnate într-un sistem operativ. Evaluarea orală poate fi făcută individual, colectiv și de grup. "Procedeele de evaluare cele mai folosite sunt observarea și aprecierea verbală, chestionarea orală, convorbirea, problematizarea." (Tiron & Stanciu, 2019, p. 216)

Alegerea tipului de evaluare și ponderea ei în procesul de evaluare depinde de la o situație la alta, de la un caz la altul. Cert este că anumite tipuri de evaluări se pretează mai bine la anumite

tipuri de dizabilitate, după cum urmează: pentru dizabilitatea intelectuală elevul poate fi evaluat practic, *oral*, grilă și mai rar în scris; pentru dizabilitatea auditivă se optează pentru evaluare practică, grilă, scris și *mai rar oral*; pentru dizabilitatea vizuală elevul este evaluat mai *des oral*, apoi practic, scris Braille sau scrib, iar la dislexici se recomandă o *evaluare orală specifică* (timp prelungit, reducerea evaluărilor gramaticale, evaluarea conținuturilor sarcinii etc).

Cu toate acestea evaluarea orală este esențială, ea se poate regăsi în evaluarea parțială, curentă și finală.

”Evaluarea orală trebuie să însoțească, de cele mai multe ori, procesul de predare-învățare.”
(Bersan, 2016, p. 54)

De ce să utilizăm evaluarea orală a rezultatelor elevilor din învățământul special?

- ❖ Pur și simplu pentru că profesorul are ocazia să verifice dacă elevul a înțeles materialul predat. Pentru copiii cu cerințe educaționale speciale este recomandat ca după fiecare secvență de predare să aibă loc o secvență de control. Prin întrebări orale, profesorul se poate clarifica dacă cunoștințele predate au fost înțelese, dacă elevul întâmpină greutăți în realizarea unor sarcini sau dacă poate argumenta alegerea făcută în diverse situații.
- ❖ Evaluarea orală ține elevul cu CES activ și concentrat pe sarcină. Majoritatea copiilor cu CES prezintă dificultăți de concentrare și atenție deficitară. Odată ce acesta pierde logica evenimentelor sau nu înțelege sensul celor predate, copilul devine frustrat, agitat, obosește rapid și se îndepărtează de la sarcină.
- ❖ În logopedie specialistul evaluează oral copilul pentru a stabili în ce măsură acesta poate repeta sau pronunța sunete, silabe, cuvinte sau în ce măsură poate formula un mesaj verbal, dacă copilul interacționează și comunica pe o temă dată, dacă poate povesti după o imagine.
- ❖ Atât în activitățile logopedice cât și în cele de comunicare orală realizate în procesul instructiv-educativ, evaluarea orală vine să confirme anumite progrese sau din contră să evidențieze dificultățile și lipsurile elevului. Profesorii pot stabili noi direcții de acțiune sau pot reorganiza programul de instruire.
- ❖ Se poate verifica capacitatea de exprimare orală, nivelul limbajului, tipul de limbaj folosit (verbal sau nonverbal).
- ❖ Evaluarea orală oferă suficiente informații care ajută profesorul să-și stabilească noi obiective operaționale sau terapeutice.
- ❖ Folosim evaluarea orală în învățământul special pentru că prin ea profesorul verifică dacă elevii au înțeles conținuturile predate, dar în aceeași măsură poate descoperi și părerile și opiniile copiilor vis-a-vis de temele predate.

- ❖ Pregătește și antrenează copilul cu CES în conversații pe teme deja parcurse în procesul de instruire ceea ce duce la creșterea încrederii copiilor în propriile forțe. Profesorul poate veni cu întrebări ajutătoare, cu suport vizual, auditiv și tactil în funcție de tipul de dizabilitate și nivelul de suport.

”Evaluarea orală recuperează cel mai pregnant naturalitatea și normalitatea unei relații specific umane.” (Cucoș, 2002, p. 382)

În concluzie, evaluarea orală ajută copilul cu CES, ea putând fi ușor ajustată la nivelul de înțelegere al copilului. Profesorul poate recurge la o conversație dirijată sau semidirijată pentru a obține date mai precise. Este esențial ca profesorul să cunoască dizabilitatea copiilor de la grupă sau clasă, caracteristicile psihoindividuale ale fiecărui copil, să încurajeze copiii să răspundă la astfel de evaluări și să dozeze efortul copiilor atunci când apelează la evaluări orale. Omul este o ființă socială care se află în interacțiune cu mediul social, tocmai de aceea comunicarea este esențială. Prin evaluare orală copilul învață să comunice în cele mai diverse situații de la simpla conversație de acasă, cu prietenii sau din societate până la interviul de angajare. Abilitățile de comunicare orală ”sunt considerate esențiale pentru absolvenți, ceea ce înseamnă că aceste abilități trebuie să fie predate și evaluate în mod explicit.” (Wisker , 2004) Deci, evaluarea orală poate deveni o oportunitate pentru copiii cu cerințe educaționale, prin urmare, trebuie încurajată și practică indiferent că ne referim la învățământ special sau integrat.

Bibliografie

Bersan, O. (2016). *Teoria și metodologia evaluării*. Cluj-Napoca: Școala Ardeleană.

Cucoș, C. (2002). *Pedagogie*. Iași: Polirom.

Huxham, M., Campbell, F., & Westwood, J. (2010, 11 18). *Oral versus written assessments: a test of student performance and attitudes*. Retrieved 03 06, 2022, from Taylor & Francis Online: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/02602938.2010.515012>

Tiron, E., & Stanciu, T. (2019). *Teoria și metodologia instruirii Teoria și metodologia evaluării*. București: EDP.

Wisker , G. (2004). *Dezvoltarea și evaluarea abilităților orale ale elevilor*. Birmingham: Educația Personalului și Asociația de Dezvoltare.

JOB-SHADOWING – OPORTUNITATE DE ÎNVĂȚARE PENTRU CADRELE DIDACTICE DE LA CȘEI ”ALEXANDRU ROȘCA” LUGOJ

Profesor-Educator: Marinescu Oana-Maria

Centrul Școlar pentru Educație Incluzivă „Alexandru Roșca” Lugoj

Publilius Syrus, un mare scriitor latin de maxime afirma că ”Practica este cel mai bun profesor”. O activitate practică, care are ca scop formarea profesională, în cadrul căreia profesorul învață de la un coleg mai experimentat decât el urmărindu-l și observându-l în timpul lecțiilor la clasă este și cea de **job-shadowing**.

Din dorința de a trăi experiența didactică în mijlocul elevilor, de a observa cum decurg lecțiile pentru elevii cu CES dintr-o altă școală specială europeană și de a învăța, respectiv prelua metode și mijloace didactice noi am pornit alături de colega mea, doamna profesor psihopedagogie specială Miron Alina Liliana, în mobilitatea Erasmus de job shadowing desfășurată la Școala Specială Elementară și Practică din Havlickuv Brod, Cehia, în perioada 9-13 mai 2022.

La această școală învață peste 100 de elevi cu nevoi speciale, respectiv: dizabilități mintale ușoare, moderate și severe, Autism, Sindrom Down, tulburări de comportament, de învățare și mixte. Școala dispune de mai multe săli de clasă dotate corespunzător și împărțite în două corpuri de clădiri: unul care păstrează arhitectura veche și unul modern, futurist, dar și de o curte a școlii cu spațiu verde, o mică seră și grădină, unde elevii desfășoară activități de grădinarit.

Activitățile desfășurate în cadrul mobilității în intervalul 8am-2pm au fost:

- Prezentarea ambelor școli și a unor aspecte legate de organizarea și funcționarea sistemului de învățământ românesc & ceh;
- Observații la clasă a procesului instructiv-educativ la discipline precum: Limba Cehă, Matematică, Științele Naturii, Limba Engleză, Citire, Muzică, Abilitare manuală, Gătit, etc. ;
- Discuții zilnice cu profesorii de la clasă, feedback, impresii;
- Vizitarea școlii Academia de Arte;
- Intercunoaștere culturală.

În ceea ce privește prima activitate, doresc să menționez că în Cehia preșcolarii sunt integrați în grădinițele de masă, iar sistemul de învățământ special cuprinde doar elevii din ciclul primar și

gimnazial. Sistemul de învățământ ceh este descentralizat, fiecare instituție școlară având posibilitatea de a angaja, prin concurs, personal didactic. Orarul zilnic al elevilor este între 8am și 3pm, cu o pauză de masă între 11 și 12. Disciplinele și programa de învățământ sunt foarte asemănătoare cu cele din sistemul nostru românesc de învățământ.

O diferență semnificativă este cea reprezentată de prezența profesorilor de sprijin sau "teaching assistant" în fiecare clasă, care ajută elevul cu CES pe tot parcursul unei zile de școală să își atingă obiectivele educaționale pentru fiecare disciplină în parte. Practic, aceștia preiau elevul încă de la sosirea acestuia în școală și lucrează cu el unu la unu pe tot parcursul zilei, fie în sala de clasă fie în afara clasei, în săli special amenajate, pentru elevii cu probleme grave de comportament care perturbă adeseori buna desfășurare a lecțiilor.



Profesorii din Cehia participă la activități de formare profesională continuă, fără să urmeze alte examene ulterior finalizării studiilor universitare, comparativ cu examenele de definitivat, grade didactice sau acumularea de un anumit număr de credite profesionale din România.

Elevii cu deficiențe mintale ușoare, respectiv severe sunt distribuiți în clase diferite și lucrează diferențiat, în funcție de nivelul de dezvoltare al fiecăruia. Am observat un număr de 5-6 elevi în fiecare clasă, cu abilități de comunicare și sociale bine dezvoltate, interacționând permanent cu cadrele didactice și implicându-se constant la activitățile de la clasă. Pentru activitățile practice, în special pentru cele de gătit elevii dispun de o bucătărie funcțională unde pot pregăti diverse preparate culinare. Atunci când vremea le permite desfășoară cursurile de biologie în parcul din apropierea școlii, observă copacii, îi măsoară, identifică tipurile de copaci, analizează frunzele acestora, etc.

Din observațiile zilnice la clasă, dar și din discuțiile cu profesorii am identificat faptul că metodele didactice folosite, dar și scenariul didactic este aproape identic cu cel din România. Astfel, se utilizează metode didactice clasice, precum: conversația, explicația, demonstrația, exercițiul, etc. dar care alternează cu metode și resurse digitale: tabla smart, computerul, tableta, notebook-ul și jocuri didactice variate. În Cehia nu sunt manuale pentru elevii cu CES, dar există numeroase resurse educaționale gratis puse la dispoziția cadrelor didactice, existând foarte rar cazuri în care

profesorul să fie nevoit să creeze materiale didactice. Pentru elevii cu autism și deficiențe mintale severe sunt utilizate pictogramele, la care aceștia răspund foarte bine și pe care profesorul le integrează în fișe de lucru cu tematici diferite.

Din punct de vedere cultural, orașul Havlickuv Brod este unul mic și cochet, purtând numele unui renumit scriitor ceh, cu clădiri vechi frumos restaurate și multe parcuri, oameni amabili și ospitalieri care ne-au făcut să simțim ca acasă, ne-au primit în colectivul lor cu căldură și generozitate, ne-au demonstrat că elevul cu CES progresează lent dar constant într-o echipă de oameni profesioniști, dedicați carierei didactice, care exploatează la maxim potențialul de care dispun elevii lor și îi valorizează.

În concluzie, experiența din cadrul mobilității de job-shadowing a fost foarte utilă pentru activitatea didactică de la clasă, am preluat totodată și o platformă digitală Voki for Education pe care o voi promova și implementa în școala noastră, am deschis noi orizonturi pentru viitoare colaborări cu Școala Specială din Havlickuv Brod, care intenționează să ne viziteze în noul an școlar.



SUNET-TERAPIA: EFECTUL BENEFIC AL SUNETELOR MUZICALE

Profesor psihopedagog Gatea Simona Flavia

Centrul Școlar pentru Educație Incluzivă “Dumitru Ciumăgeanu”, Timișoara

Din preistorie oamenii s-au orientat după sunete și lumina ce compune diverse imagini, nuanțe și culori. Deși este mai puțin cunoscută, sunet-terapia folosește sunetele din natură pentru a ameliora diferite stări sau afecțiuni pe care omul dorește să le înlăture într-o manieră cât mai relaxantă cu putință, creând o stare de armonie și de echilibru a întregului organism.

Până la expunerea la sunete muzicale generate de vocea umană sau de anumite instrumente, poate ar fi de folos să ne calibrăm cu sunetele naturii. Expunerea copilului la cât mai multe tipuri de sunete, îl ajută să se dezvolte personal și să își stabilească preferințele. Astfel, pentru unii dintre noi, sunetul greierului este disturbator sau pentru alții ritmicitatea cu care cântă este un prilej de liniștire și comuniune cu natura. Este interesant să descoperi și părerile sau stările pe care copiii cu care lucrezi le nutresc atunci când ascultă un sursur de apă, un fulger sau un animal. Atunci când vacanța se apropie sau natura este ofertantă din punct de vedere sonor ai putea merge într-o pădure sau chiar într-un parc în care le poți cere copiilor cu care lucrezi să semnaleze sunetele pe care le aud, urmând ca tot grupul să se concentreze pe un anumit sunet pe care îl regăsiți. Acest scurt exercițiu este menit să ne aducă starea de prezență.

Tehnicile ,exercițiile și jocurile ce uzează sunetul, melodia și muzica ajută la dezvoltarea abilităților de comunicare, managementului conflictului, dezvoltarea personală.

În dinamica de grup este vital ca membrii grupului să își conștientizeze nevoile și să le înțeleagă pentru a le gestiona. De multe ori un comportament disfuncțional, conflictual sau agresiv poate avea în spate anumite dorințe, cum ar fi: dorința de putere, control, dorința de răzbunare, obținerea atenției sau afișarea vulnerabilităților cu scopul de a obține niște beneficii secundare: validare, afecțiune, atenție.

Trebuie să știm că aceste dorințe și nevoi ale copiilor cu cerințe educaționale speciale sau chiar și ale celorlați, de cele mai multe ori nu sunt conștientizate de către ei și pentru că tu te poziționezi în fața lor ca și mentor și profesor, le poți identifica obiectiv, dar mai mult decât atât le poți normaliza și resemnifica. Aceste tehnici ce provin din zona de terapie prin muzică și artă ne

ajută să scoatem la iveală substratul comportamentelor și să resemnificăm anumite comportamente într-o direcție funcțională.

Notele muzicale exprimate prin sunete aduc odată cu vibrația lor multiple beneficii în plan fizic, dar și psihic. În Tibet , sunetele scoase de clopote, mici trompete ori tobe special erau folosite pentru vindecarea migrenelor, a bolilor psihice ori dezechilibrelor metabolice. Chiar și acum există o multitudine de instrumente ce sunt create să emită o anumită frecvență pentru ameliorarea diverselor stări pentru curățarea diferitelor spații, așa cum sunt bolurile sau clopotele tibetane. Se consideră că sunetul în drumul său de propagare se lovește de tot ceea ce este în jurul nostru și odată cu această interacțiune are ocazia să echilibreze și să curețe ambientul , dar și pe noi.



Fiecare sunet în parte are anumite caracteristici și poate fi folosit pentru echilibrarea anumitor aspecte de ordin fizic sau psihic:

- **DO** (396 Hz) reechilibrează stările de melancolie și ajută în afecțiunile căilor respiratorii
- **RE** (417 Hz) ameliorează stările de apatie, letargie și bronșită asociată în plan psihosomatic cu anumite lucruri care ne deranjează, însă nu avem curajul să le comunicăm asertiv și fie ne cufundăm în tăcere, fie ajungem să le comunicăm într-un mod conflictual
- **MI** (528 Hz) restabilește stările de tuse, dureri de cap, apatie, plictiseală. Guvernează capul, ochii, plexul solar, zona ombilicală.
- **FA** (639 Hz) este folosită în trauma, răceli, șocuri, epuizare, iritabilitate.
- **SOL** (741 Hz) este folosit în laringită, amigdalită, inflamații ale gâtului, stimulează centrarea atenției
- **LA** (852 Hz) este folosită în toate afecțiunile nervoase, convulsii, oboseli, dereglări ale echilibrului, dificultăți respiratorii
- **SI** (987 Hz) este folosită în întreg corpul, dar cu deosebire dereglări nervoase

Este bine de știut că în cazul copiilor cu CES concentrarea atenției este o provocare, iar cu ajutorul instrumentelor muzicale atenția este focalizată mai bine, pentru că percep efortul de coordonare pentru emisia sunetelor ca un process interesant ce este recompensat de emisia sunetului

în sine. Practic, vor continua să fie atenți pentru a auzi iar și iar sunetul. Într-o categorie mai restrânsă intră și copiii cu CES ce au o hipersensibilitate la anumite sunete. Pentru aceștia este recomandată desensibilizarea. Această desensibilizare este echivalentă cu crearea relației de prietenie dintre instrument și copil. Așadar, putem lăsa copilul să facă cunoștință cu instrumentul atingându-l, pipaindu-l și observându-i caracteristicile. Demersul de desensibilizare nu este determinat de presiune, dar poate fi îmbunătățit prin oferirea exemplului de grup.

O bună metodă de autocontrol al comportamentului pentru copiii cu CES , dar nu numai, este să îi dai celui pe care îl vezi agitat și deconcentrat un instrument de percuție (clopoțel, caracas, triangle,etc.) pentru a-și canaliza energia de prisos în respectivul instrument. În momentul în care copiii se plictisesc de anumite instrumente se pot stabili rocade sau schimburi între ei pentru a menține elementul de noutate și odată cu acesta interesul copilului de a continua.

Bibliografie

Muzica pentru toți – Integrarea și incluziunea socială a copiilor și tinerilor cu cerințe educaționale speciale prin intermediul muzicii, București, 2021



NEVOI SPECIALE ȘI EDUCAȚIE INCLUZIVĂ, EXPERIENȚA ITALIANĂ DE DEPĂȘIRE A SEGREGĂRII

Aspecte de la curs și din cadrul vizitelor culturale în Italia

Prof. itinerant/de sprijin: Nuțaș-Vancea-Pop Gabriela-Viorica

Prof. itinerant/de sprijin: Scheibling Mihaela Tatiana

Centrul Școlar pentru Educație Incluzivă “P.P. Neveanu”, Timișoara

În cadrul cursului, „*Nevoi speciale și educație incluzivă, experiența italiană de depășire a segregării*”, am cunoscut și analizat modelul italian de educație incluzivă, discutând strategii, metode de lucru și abordări pentru a combate segregarea elevilor cu nevoi speciale și pentru a-i include în învățământul de masă.

Scopul **educației incluzive** este de a răspunde nevoilor de învățare ale tuturor copiilor, oricare ar fi acestea (fizice, cognitive, academice, sociale, emoționale) în învățământul de masă. Educația incluzivă de succes se realizează în primul rând prin acceptarea, înțelegerea și luarea în considerare a diferențelor și diversității elevilor, care pot include aspecte fizice, cognitive, academice, sociale și emoționale.

Scopul general al cursului la care am participat, a fost acela de a promova excelența și incluziunea în educație, oferind profesorilor, directorilor, inspectorilor școlari, personalului educațional și factorilor de decizie politică, cunoștințe și inspirație **pentru a face din educația incluzivă o realitate** în școala lor.

Programul cursului a cuprins prezentări dedicate networking-ului, pregătirii și imersiunii culturale. De-a lungul cursului, au avut loc diferite activități care au vizat exerciții de consolidare a echipei, prezentări ale școlilor și ale participanților, schimb de experiențe și bune practici în lucrul cu elevii cu dificultăți de învățare, lucru practic de grup privind planurile anuale incluziv, planul didactic personalizat și planul educațional individual. Am vizitat o școală din Bologna, unde ni s-a prezentat instituția și ne-au fost împărtășite abordări în lucrul cu elevii cu nevoi speciale în funcție de cele trei tipuri de nevoi educaționale speciale (BES), recunoscute de legea italiană (elevi cu dizabilități, elevi cu tulburări specifice de învățare: dislexie, disgrafie, discalculie, disortografie și elevi cu alte probleme de învățare: obstacole lingvistice/culturale/sociale) cărora le corespund

obiective complete, obiective minime și obiective diversificate în funcție de nevoile individuale ale educabililor .

Totodată au fost abordate subiecte legate de apartenență, relații și competențe, despre cum se creează o clasă incluzivă. Au avut loc discuții și activități interactive despre rolul empatiei în lucrul cu elevii cu nevoi speciale, aplicații privind predarea pe module de învățare, pentru a răspunde nevoilor individuale și despre cum să facem resursele de învățare mai accesibile. A fost invitat online un profesor din Roma pentru prezentarea unor cazuri de succes. S-au făcut lucrări practice privind instrumentele TIC și au avut loc discuții legate de colaborarea cu părinții: provocări, beneficii și cele mai bune practici pentru implicarea și comunicarea cu familiile.

Imersiunea culturală a presupus vizitarea Bolognei și a unor orașe din apropierea sa.

1. Vizită în Bologna, centru istoric, oraș de tradiție antică denumit și orașul roșu pentru culoarea acoperșurilor și a fațadelor sale. Aici se află cea mai veche universitate din Europa (1088); Tunul Asinelli, reperul cel mai cunoscut, al orașului; Muzeul civic arheologic unul din cele mai importante din Italia: Canalul Rinului, un râu sub clădirile învecinate din apropiere, unde deschizând o ferestruică apare o mică Veneție. Bologna are restaurante specializate într-o diversitate de meniuri mediteraneene de a căror savoare am beneficiat în cadrul meselor de grup.

2. Vizită în Rimini, important centru turistic și stațiune balneară. Rimini este cea mai populară stațiune de vacanță pentru italieni, de pe Riviera Adriatică. Fondată de către romani acum 2000 de ani, are monumente ce datează din Epoca Romană și Epoca Medievală. Importante atracții de aici sunt: Portul Rimini sau poarta către Italia, Piața Cavour, inima orașului în Epoca Medievală, Templul Renascentist Malatesta, principala biserică a orașului, Parcul „Italia în miniatură”, etc.

3. Vizită în San Marino, a V-a cea mai mică țară din lume înconjurată complet de Italia. Este cel mai vechi stat suveran și cea mai veche republică constituțională, cu o economie stabilă, excedent bugetar, singura țară cu mai multe vehicule decât oameni. Cetatea Guaita, fostă închisoare, oferă priveliște încântătoare asupra întregului oraș. Centrul vechi istoric și Monte Titano, cel mai înalt punct din țară, sunt înscrise din 2008 în patrimoniul UNESCO.

4. Vizită în Veneția. *Orașul de pe ape* este așezat pe 118 insule, are 354 poduri și 177 canale. Podul Rialto, este cel mai vechi și faimos pod venețian, iar Marele Canal, este unul din cele mai importante coridoare de trafic din oraș. Piața San Marco, inima Veneției, cu celebra Bazilică San Marco și Palatul Ducal, este una din cele mai frumoase din lume. Veneția, cel mai spectaculos oraș din Italia, este unul din cele mai romantice orașe din lume, cu celebrul Carnaval Venețian.

5. Vizită în Padova, oraș pitoresc și capitala provinciei cu același nume, este un important centru cultural și economic al Italiei. Are cea mai importantă Bazilică, Sf. Anton și cea mai veche grădină botanică din Europa (1545), inclusă în patrimoniul mondial cultural din 1997.

6. Vizită în Verona, orașul iubirii. Capitala provinciei Verona este importantă pentru bogăția sa artistică și diversitatea manifestărilor culturale anuale. Toate drumurile duc în Piața Bra, unde se află Palatul Barbieri, amfiteatrul roman Arena din Verona, cuprins în Patrimoniul UNESCO. Interesante sunt și Podul de Piatră din epoca romană, frumosul castel Sf. Petru, Arcul Gavi, Poarta Bosari, construcția medievală Basilica San Zeno Maggiore care are o imensă fațadă de vitralii, Domul din Verona, principala biserică a orașului. De neratat sunt celebrele construcții Casa lui Romeo și Casa Julietei, adevărate locuri de pelerinaj pentru îndrăgostiți.

7. Vizită în Florența, orașul renașterii Italiene, al creativității artistice și intelectuale, a fost considerat timp de secole noua „Atena a Italiei”. Aici s-au născut Boccaccio, Dante și Donatello. În sec XV, a luat naștere extraordinara înnoire artistică și culturală care i s-a dat numele de Renaștere. O adevărată bijuterie și cea mai cunoscută clădire este Catedrala Santa Maria Del Fiore, care deține câteva sculpturi ale lui Michaelangelo. Podul Vechi, este unul din cele mai frumoase poduri din lume. Piazzale Michaelangelo cu statuia lui David și Piazzale delle Signoria sunt cele mai frumoase piețe din Florența. Biserica Sfânta Cruce, o altă capodoperă italiană, este locul unde sunt înmormântați Michaelangelo, Galileo, Machiavelli, personalități care au schimbat istoria lumii. De neratat este și celebrul muzeu de artă Galeria Uffizi. Nu cea din urmă, Piața Domului situată în inima Florenței, este un loc minunat cu clădiri frumoase și opere de artă impresionante. Florența este cu adevărat o capodoperă artistică.

Concluzionând, experiența din cadrul proiectului Erasmus+, “Șanse egale pentru toți” a fost deosebită, atât prin prisma cunoștințelor academice și a experiențelor profesionale dobândite cât și prin prisma cunoștințelor și experiențelor socio-culturale, avute în Bolonia și împrejurimi.

Webografie: www.erasmustrainingcourses.com www.google.ro



O NOUĂ CULTURĂ EDUCAȚIONALĂ PRIVIND PRINCIPIILE DEZVOLTĂRII PSIHO-CORPORALE

Prof. Apostol Mădălin Marius,

Prof. Apstol Alina Cristina,

Centrul Școlar pentru Educație Incluzivă „Dumitru Ciumăgeanu”, Timișoara

Practicarea exercițiului fizic constituie în timpurile noastre o sferă de interes și reflecție pentru o serie de teoreticieni, pedagogi și profesori, specialiști ai științei mișcării, dezvoltarea calităților psiho-motrice au la bază mobilizarea resursei energetice a organismului prin intermediul unui efort sistematic de tip nervos (memorie, atenție, concentrare, percepție etc.) și muscular. Dezvoltarea lor ulterioară ca de altfel și formarea deprinderilor motrice, se realizează o dată cu evoluția procesului de creștere și dezvoltare, influențate fiind de specificul activităților desfășurate, condițiile de viață, moștenirea ereditară, mediul geografic, climateric și activitățile desfășurate în mediul școlar. Din acest motiv este necesar să se acționeze, cu preocupări constante și cerințe specifice, prin educația fizică școlară pentru a realiza creșterea indicilor de dezvoltare motrică în mod specializat și ordonat.

Elevii au nevoie de impulsuri pentru viața lor lăuntrică și exterioară, pentru drumul lor interior, personal și pentru viața lor socială, cotidiană, profesională prin aprofundarea raportului cu familia căreia îi aparțin.

Este necesară o nouă cultură educațională în rândul profesorilor, părinților și elevilor în ceea ce privește principiile dezvoltării psiho-corporale cum ar fi relaxarea, concentrarea și echilibrul care să aibă la bază importanța impactului pe care această activitate îl are atât asupra fiecărui elev în parte cât și a membrilor familiei în ceea ce privește aptitudinile motrice, relațiile interpersonale, dezvoltarea gândirii și a valorilor morale.

Relaxarea, trebuie să ținem cont de această premisă, în orice moment și mai ales în tipul exercițiilor mai complicate care necesită o mai mare forță fizică și rezistență. Este vorba de adoptarea unei atitudini liniștite și relaxante și de a o păstra de la început până la sfârșit, încercând



ca, oricât de dificil ar fi exercițiul în sine, să nu ne simțim tensionați și rigizi, renunțând la atitudinea stresată pe care o avem întotdeauna când realizăm acțiuni care necesită forță sau concentrare. Așa cum adesea li se spune elevilor, trebuie să zâmbim sau măcar să nu vă încrunțați, oricât de greu v-ar fi să realizați un anumit exercițiu. Această acțiune de relaxare a feței și a mandibulei este cea care ne ajută să trecem mai ușor peste efort și care, în plus, ne provoacă o mai mică oboseală mentală și mai puțin stres. Dacă vom învăța să zâmbim atunci când suntem puși într-o situație dificilă sau extremă, cum să nu zâmbim atunci când suntem liniștiți și relaxați? Acest concept poate părea banal și simplu, dar ne va fi de mare ajutor, motiv pentru care trebuie să invităm elevii să aplice această metodă aici și în timpul oricăror activități și acțiuni zilnice cu care se vor confrunta de acum înainte. Spațiul în care va trebui să lucrăm va fi un ambient agreabil, care să ne ajute să rămânem liniștiți și concentrați. Condițiile din jur trebuie să ne inducă o stare de calm și o liniște propice, pentru a putea scoate tot ce este mai bun din acest antrenament în cadrul familial.

Concentrarea, este vorba de focalizarea minții noastre asupra momentului și locului actual, fără să lăsăm alte subiecte să ne distragă atenția sau să ne-o abată de la ceea ce efectuăm în momentul respectiv, eliminând din gândurile noastre orice altceva, acel moment este dedicat orei de sport în familie, ceea ce înseamnă că este un interval care ne este dedicat în exclusivitate. Concentrarea este un element fundamental, deoarece fără concentrare ne deconectăm minte de corp și astfel vom realiza exercițiile fără precizie, golindu-le de conținut. Ne controlăm corpul folosindu-ne mintea și tot mintea este cea care ne ajută să devenim conștienți de respirație. Folosind reprezentările și imaginația, reușim să devenim un întreg, fiind unite, corpul și mintea ne dau senzația de control și de dominare a acțiunilor și a exercițiilor pe care le realizăm. În măsura în care ne dezvoltăm capacitatea de a ne concentra asupra unei părți a corpului, calitatea și precizia exercițiului se îmbunătățesc. Uniunea ființei noastre ne face să trăim prezentul cu calm și cu concentrare permanentă, ceea ce duce la savurarea și trăirea clipei prezente cu mai multă intensitate și armonie. Acesta este motivul pentru care în timpul activității fizice la domiciliu, această stare de concentrare este fundamentală și care face dintr-un exercițiu oarecare, o metodă care transformă corpul și mintea. În timpul lucrului în cadrul familial, acel spațiu este numai al nostru, un spațiu în care nu există loc pentru preocupări sau probleme și în care nu trebuie să vă gândiți la absolut nimic altceva, un timp în care fiecare trebuie să fie cu sine însuși, în minte și suflet deopotrivă. De aceea, atunci când facem exerciții fizice, concentrați-vă mintea, simțiți și vizualizați zona din corp cu care lucrați, concentrați-vă asupra respirației, nu lăsați nimic la voia întâmplării și nu vă lăsați distras, rămâneți atent la tot ceea ce se petrece în organism.

Controlul presupune faptul că în fiecare moment al practicării exercițiilor, suntem vigilenți acordând întreaga noastră atenție fiecărei mișcări pe care o executăm, conectându-ne toate părțile corpului între ele, observând zona specifică în care se simte o mai mare activitate, corijându-ne respirația pentru a fi corectă în fiecare clipă, fără să permitem ca zonele care ar putea fi suprasolicitate să nu se afle în poziția corectă. Întregul nostru corp este conectat la efort și funcționează unitar pentru susținerea și realizarea posturii și a mișcărilor dinamice. Astfel, beneficiile fiecărui exercițiu în parte se distribuie în întregul corp, oferindu-ne o tonifiere armonioasă.

Bibliografie:

1. Isacowitz Rael, 2014, Pilates, Human Kinetics.
2. Mihai Epuran, Psihologia Sportului, 2008, Editura FEST.



DEPISTAREA ȘI INTEGRAREA ȘCOLARĂ A COPIILOR GREU ADAPTABILI

Prof. învă. primar TILORE KORTNER
Școala Gimnazială Nr. 2 Lugoj, jud. Timiș

„Nu e suferință pe lume pe care să n-o răscumpere o singură zi de fericire. O mică lumânare alungă întunericul dintr-o mare cameră.”
(B. P. Hașdeu)

1. Considerații generale privind copiii cu C.E.S.

În activitatea instructiv-educativă din grădinițe și școli, cadrele didactice sesizează cu ușurință diferențele de performanță și comportament ale copiilor, precum și existența printre aceștia a unora greu adaptabili. Activitatea cu aceștia presupune o preocupare specială în sens recuperatoriu, de dezvoltare și integrare la nivelul grupei sau clasei din care face parte. Pregătirea educatoarelor și învățătorilor, în această direcție, se impune în mod obligatoriu, în condițiile în care se urmărește integrarea copiilor cu cerințe educaționale speciale (C.E.S.) în grădinițele și școlile de masă, în care ei se manifestă ca greu adaptabili.

Sunt considerați copii cu C.E.S. *aceia care au o dezvoltare psihică sub nivelul vârstei cronologice la care se găsesc sau au anumite defecte senzoriale, fizice, tulburări de comportament etc.* Termenul de copii cu C.E.S. a fost introdus în literatura de specialitate a ultimului deceniu, de către unii autori, cu scopul eliminării termenului de handicapat, insuficient de limitat prin trei concepte diferite:

- *infirmitatea sau deficiența* cuprinzând orice pierdere, anomalie sau dereglare a unei structuri sau funcții anatomice;
- *incapacitatea sau dizabilitatea* înglobând orice reducere, lipsă ori pierdere a aptitudinii de a desfășura o activitate, în condițiile considerate anormale pentru o ființă umană;
- *handicapul* definit ca un dezavantaj, o stare de inferioritate, de care suferă un anumit individ, ca urmare a unei infirmități sau incapacități, care îl împiedică să îndeplinească un rol social și cultural, considerat normal în funcție de vârsta, sexul, profesia, factorii sociali și culturali specifici unei persoane.

Cauzele care conduc la diferite handicapuri pot fi atât de natură biologică, cât și de natură socială.

În lucrările de specialitate se precizează că la copiii cu C.E.S. se întâlnesc mai multe categorii de dificultăți:

- dificultăți de deplasare, de a efectua gesturile cele mai obișnuite – *handicap fizic*;
- dificultăți de exprimare și comunicare (auz, vedere, limbaj) – *handicap senzorial*;
- dificultăți de adaptare la modul de viață social și la obișnuințele sociale – *handicap de comportament*;
- dificultăți legate de activitatea psihică și intelectuală – *handicap de intelect*;
- *polihandicapul*.

Dintre categoriile enumerate, pot fi recuperate prin grădinițele și școlile de masă, *handicapul de intelect* (de limită și ușor), *handicapurile de comportament* și *autismul*, ca formă de polihandicap. Pentru ca aceste handicapuri să poată fi depistate de cadrele didactice, la copiii preșcolari și școlarii mici și apoi tratate diferențiat din punct de vedere educativ, este absolut nevoie ca mai întâi să le cunoaștem modul de manifestare.

Handicapul de intelect se referă la deficiența activității intelectuale, la o slăbiciune a activității psihice determinată de factori biologici. El poate îmbrăca următoarele *forme*: *intelectul de limită*, *debilitatea mintală* sau *handicap de intelect lejer*, *handicapul de intelect sever* și *handicapul de intelect profund*.

Dintre formele amintite, doar primele două permit recuperarea și dezvoltare.

Handicapul de comportament se referă la tulburările de comportament repetate datorită influenței unor factori interni sau externi.

Dintre *factorii interni* amintim: predispozițiile înnăscute, sechelele datorate leziunilor cerebrale (meningite, encefalite, alte traumatisme), modificările endocrine produse în condiții de mediu nefavorabile.

Factorii externi care pot determina handicapurile de comportament la copii sunt: disconfortul psihic, atmosfera tensionată din familie, afectivitatea diferențiată a părinților față de copii, atmosfera neprielnică în care se desfășoară activitatea la nivelul grupei sau clasei.

Aceste handicapuri nu sunt altceva decât o serie de tulburări la nivelul personalității copilului, trăite pe plan intern și manifestate în comportamentul său extern prin „reacții afective instabile, agitație motorie și mișcări dezorganizate, negativism și apatie teribilism și infatuare, minciună și spirit de contrazicere, furt și vagabondaj, cruzime și aberații sexuale etc.” (Verza, Emil).

La școlarii mici pot apărea tulburări de comportament și din cauza intensificării exagerate a activității de învățare, consecințe ce se resimt în diminuarea activității de memorare, scăderea atenției, incapacitatea de a realiza unele sarcini complexe.

Greșelile de educație, manifestate printr-o tratare nediferențiată a copiilor ori tratarea discriminativă și aprecierea incorectă, provoacă scădere interesului pentru învățare și îngreunează integrarea corespunzătoare a copiilor în grupurile școlare.

Autismul este o formă de polihandicap definită ca o „detașare de realitate, însoțită de o predominare a vieții interioare”, datorită unor disfuncționalități la nivelul sistemului nervos care conduc la o inadaptabilitate extremă. Autismul rezultă din handicapuri asociate: deficiență profundă de intelect, psihoze, handicap de auz, etc.

Pe plan comportamental, acesta se manifestă prin incapacitate de comunicare verbală și de utilizare a conceptelor abstracte, memorare mecanică, teamă și emoții intense în situații obișnuite de viață, incapacitate imaginativă în activități ludice, tendința permanentă de izolare, etc. Efectele negative în planul personalității autiștilor îngreunează stabilirea relațiilor cu semenii lor, interacțiunile de natură umană și integrarea socială.

2. Diagnosticarea corespunzătoare a copiilor cu C.E.S.

Cunoașterea manifestărilor caracteristice handicapurilor prezentate, de către educatoare sau institutori, le va permite *depistarea și diagnosticarea* corespunzătoare a copiilor cu C.E.S., la nivelul grupei sau al clasei cu care lucrează, precum și adoptarea metodelor și procedeele educative diferențiate în activitățile de joc și de învățare.

Iată în continuare simptomele observabile care pot indica anumite dificultăți, tulburări la copiii de vârstă preșcolară și școlară mică.

Simptome ce pot indica o dificultate de învățare:

- hiperactivitate;
- slaba capacitate de a fi atent;
- orientare confuză în spațiu;
- incapacitatea de a urmări instrucțiuni orale;
- poftă necontrolată de dulce (hipoglicemia);
- inversează, omite litere și cifre;
- prinde greu o minge sau o lovește greu cu piciorul;
- dificultăți la încheierea nasturilor sau la legarea șireturilor;
- mers dificil sau stângăcie, incapacitate în efectuarea săriturilor;
- ezitări la coborârea scârilor;
- dificultăți în a sta într-un picior;
- dificultăți în a merge de-a lungul unei linii;

Simptome ce indică tulburări afective sau de comportament:

- imagine greșită despre sine;
- accese colerice sau de ostilitate;
- impulsivitatea excesivă;
- închidere în sine sau dezorientare;
- rezumarea doar la mânuirea obiectelor de care ei se atașează;
- preferarea jocului de unul singur;
- indiferența față de obiectele noi din jurul lui;

Simptome ce pot fi asociate dificultăților de ordin social:

- tendința de a se juca cu copii mult mai mici decât ei;
- evitarea activităților, jocurilor colective;
- deficiențe în stabilirea raportului cu colegii;
- teama față de situațiile sociale noi;
- evitarea privirii celor din jur (capul mereu plecat);
- comunicarea doar la nevoie cu cei din jur (folosesc propoziții simple);

Înainte însă de a depista elevii cu dificultăți de învățare, e bine ca educatorul să cunoască ceea ce trebuie să facă un copil la începutul perioadei de școlarizare:

- să-și lege șireturile;
- să se îmbrace singur pentru a ieși în pauză sau pentru a pleca acasă;
- să prindă sau să arunce mingea;
- să sară într-un picior;
- să-și scrie numele cu majuscule și să recunoască literele numelui său;
- să recunoască culorile și să le identifice în mediul înconjurător;
- să numere până la 10 și să cunoască cifrele corespunzătoare;
- să știe adresa și numărul de telefon;
- să recunoască o progresie, de la stânga la dreapta;
- să înțeleagă o instrucțiune verbală;
- să execute singuri o sarcină ușoară.

Dacă un elev nu îndeplinește lista în întregime, se impune o evaluare mai precisă, supunându-l la o testare simplă, sub formă de joc, care să ne ajute mai ușor în depistarea diferitelor forme de tulburări, după care să putem întocmi o caracterizare a elevului respectiv, în scopul cunoașterii achizițiilor și neajunsurilor acestuia.

3. Integrarea socio-școlară a copiilor cu C.E.S.

Procesul de integrare a elevilor cu C.E.S. include elaborarea unui plan de intervenție individualizat, prin folosirea unor modalități eficiente de adaptare curriculară.

Problemele de adaptare se impun în mod diferit atunci când dorim să integrăm elevi numai cu tulburări de învățare, față de situația în care integrăm elevi, care posedă suplimentar, diverse categorii de handicapuri mintale, senzoriale sau fizice.

Pentru prima categorie menționată, adeseori este suficient să introducem elevul cu tulburări de învățare, la disciplina sau grupul de discipline la care întâmpină dificultăți sau este rămas în urmă. Aici se impune munca individualizată cu acești elevi, atât la școală cât și în familie.

În școlile din țară s-au înființat cabinete în care *psihologi și logopezi* calificați lucrează diferențiat cu copiii depistați cu diverse dificultăți și tulburări, îndrumând în același timp și activitatea cadrelor didactice și a părinților acestor copii. De asemenea, există și *învățătorii de sprijin – profesorul itinerant*, care desfășoară activități instructiv-educative complementare învățătorului clasei respective, ajutând elevul cu C.E.S. să se integreze mai ușor în colectivul de elevi.

Recuperarea, dezvoltarea și socializarea copiilor greu adaptabili, la acest nivel de învățământ se poate realiza foarte bine prin *joc*, pornind de la forme mai simple, iar complicarea lor realizându-se treptat. În acest sens trebuie respectate câteva cerințe:

- jocul să fie cadrul propice pentru stabilirea interacțiunilor cu copiii normali din grupă sau din clasă, ajutându-i astfel să-și învingă emotivitatea și să se echilibreze psihic;
- jocul să stimuleze și să exercite diferite componente ale activității psihice, apreciind favorabil orice reușită a copiilor cu tulburări și încurajându-i permanent;
- sarcinile de joc să respecte aceeași cerință, sprijinind permanent copiii cu deficiențe în realizarea acestora.

În cazul în care *integrăm elevi* cu handicapuri multiple, *principalele modalități* ce pot fi folosite sunt:

1. selectarea unor părți din curriculum-ul general pentru elevii normali, ce pot fi parcurse de elevii cu handicap și renunțarea la altele, de obicei cele mai complexe.
2. accesibilizarea prin simplificare a tuturor părților din curriculum, pentru a putea fi înțelese și învățate de copiii cu C.E.S.
3. completarea curriculum-ului general cu elemente noi, în scopul recuperării, restabilirii și integrării elevilor cu handicap în procesul de învățământ obișnuit (activități individuale, compensator terapeutice).

În *planul dezvoltării curriculare*, pentru elevii cu C.E.S., are loc o mișcare cu sensuri diferite:

- pe de o parte curriculum-ul acestora se restrânge din punct de vedere al conținutului informațional, ce urmează a fi însușit la fiecare capitol;
- pe de altă parte curriculum-ul se amplifică prin introducerea unor activități suplimentare, individualizate (activități logopedice, de corectare a deficiențelor fizice, socializare etc.).

Un rol deosebit de important în asigurarea succesului programului de intervenție individuală pentru copilul cu C.E.S., îl are cooperarea cu familia acestuia, precum și cu ceilalți membri ai comunității cu care copilul vine în contact. *În acest sens este necesar ca între educator, specialist-psiholog și familie să se realizeze relații de colaborare și coordonare reciprocă, în realizarea diverselor activități proiectate la domiciliul elevului.* Succesul acestui plan este de asemenea influențat de vârsta la care se începe activitatea de recuperare, șansele fiind mai mari în frageda copilărie.

Concluzie

Depistarea și integrarea copiilor cu C.E.S. în alternativa unui sistem educativ unitar este binevenită pentru că fiecare din acești elevi încearcă noi experiențe, noi stări și sentimente. Ei simt că aparțin unui grup și unei comunități firești, au la îndemână modele de imitat, de valorificat sau reflectat, împărtășesc profitabil noi preocupări, noi sarcini, reușite sau eșecuri, învață să se înțeleagă, să se respecte unii pe alții, crescându-le abilitățile de comunicare și relaționare. De toate acestea ar fi privați dacă ar trăi și ar învăța numai printre disabili, în școlile speciale.

BIBLIOGRAFIE :

1. Cosmovici, A., Iacob, L., Psihologie școlară, Ed. Polirom, Iași, 1999, p. 105-120.
2. Păunescu, C., Ene, L.M., Mânzat, B., Popovici, D.V., Ionescu, L., Petrescu, M., Niculcea, D., Terapia educațională integrată, Ed. Pro Humanitate, București, 1997, p. 273-276.
3. Păunescu, C., Deficiența mintală și procesul învățării, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1976 .
4. Ungureanu, D., Copiii cu dificultăți de învățare, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1998, p. 138-155.
5. Verza, E., Introducere în psihopedagogia specială și în asistența socială, Editura Humanitas, București, 2002 .

PROFILUL ABSOLVENTULUI ÎNVĂȚĂMÂNTULUI GIMNAZIAL

– actualitate și relevanță pentru elevii din

Centrul Școlar Pentru Educație Incluzivă „Alexandru Roșca” Lugoj –

Prof. Stoica Diana Cristina

Centrul Școlar pentru Educație Incluzivă „Alexandru Roșca” Lugoj

Învățământul special și special integrat este parte integrantă a sistemului național de învățământ românesc și oferă tuturor copiilor/elevilor/tinerilor programe educaționale adaptate gradului de deficiență și nevoilor lor de dezvoltare.

Potrivit Ordin 3622/2018 privind aprobarea planurilor-cadru pentru învățământul special preșcolar, primar și gimnazial, profilul de formare al absolventului de clasa a VIII-a, deficiențe mintale ușoare/medii, respectiv clasa a X-a – deficiențe severe/profunde, a fost realizat ținând cont de particularitățile psihoindividuale ale elevilor cu cerințe educaționale speciale, având drept scop atingerea finalităților educaționale, astfel fiecărui elev să aibă șanse egale la educație.

Finalitățile învățământului special au în vedere formarea și dezvoltarea competențelor cheie care îi permit absolventului să atingă potențialul maxim de dezvoltare, în vederea integrării socio-profesionale.

Un elev cu cerințe educative speciale are nevoie de atenție specială, de programe școlare adaptate particularităților individuale caracteristice unei deficiențe sau unei tulburări, de suportul specializat al unui profesor de sprijin, precum și de o intervenție specifică, prin activități de recuperare specifice. În cadrul procesului educativ-terapeutic se urmărește dezvoltarea celor opt competențe cheie, în funcție de particularitățile fiecărui elev și adaptarea curriculară stabilită.

Comunicare în limba maternă

Căutarea, colectarea, procesarea de informații, dar și exprimarea de sentimente, opinii și informații prin participarea la interacțiuni verbale și scrise în diverse contexte.

Aceste competențe se pot dezvolta prin intermediul orelor de limba română, formarea abilităților de comunicare, logopedie, terapii și programe de intervenție, stimulare cognitivă, socializare, cât și prin ludoterapie, elevul învață cum să relaționeze, în situație concretă, atât la școală, cât și în viața de zi cu zi

Comunicare în limbi străine

Competența subliniază capacitatea elevilor de a identifica informații esențiale dintr-un text oral sau scris în limbă străină, de a participa la interacțiuni verbale elementare. Aceste competențe se dezvoltă în cadrul orelor de limbă străină.

Competențe matematice și competențe de bază în științe și tehnologii

Rezolvarea de probleme având instrumente necesare pentru interpretarea rezultatelor, dar și realizarea de produse utile pentru activități curente, precum și manifestarea interesului pentru un stil de viață sănătos

Aceste competențe sunt valorificate cu precădere în cadrul orelor de matematică, stimulare cognitivă, socializare, activităților de profesionalizare și ateliere de croitorie, covoare, tâmplărie.

Competență digitală

Utilizarea unor dispozitive și aplicații digitale pentru căutarea și selecția unor resurse informaționale și educaționale digitale relevante pentru învățare

Aceste competențe se vor dezvolta în cadrul tuturor orelor prin utilizarea continuă și asistată a dispozitivelor digitale (calculator, tabletă, laptop, telefon) și a aplicațiilor digitale pentru a accesa resurse informaționale (manuale digitale, platforma Google Classroom, Meet, Zoom, Kahoot, Wordwall, Jamboard, Kahoot, Socrative, Canva, Google Forms, DEXonline)

A învăța să înveți

Formularea de obiective și planuri simple de învățare, de finalizare a unor sarcini de lucru, gestionarea timpului alocat învățării și monitorizarea progresului în procesul instructiv-educativ

Aceste competențe se vor dezvolta prin intermediul tuturor disciplinelor, deoarece elevul este îndemnat spre vizualizarea finalității sarcinii de lucru, este îndrumat să-și construiască obiective și să își gestioneze eficient timpul, să își monitorizeze progresul, dar și să se autoevalueze pe parcurs și la finalul fiecărei activități.

Competențe sociale și civice

Aceste competențe se vor dezvolta în cadrul orelor de consiliere, abilități socioemoționale, consiliere și dezvoltare personală, evaluare și consiliere psihopedagogică, psihodiagnoză, educație moral - civică de formare a autonomiei personale și de socializare, nuanțându-se un profil al absolventului cu o atitudine responsabilă și pozitivă față de grup prin acceptarea diversității și prin manifestarea unui comportament civic și asumat.

Spirit de inițiativă și antreprenoriat

Manifestarea interesului pentru identificarea unor soluții noi în rezolvarea unor sarcini de învățare de rutină și/sau provocatoare, manifestarea inițiativei în rezolvarea unor probleme ale

grupurilor din care face parte și în explorarea unor probleme ale comunității locale, aprecierea calităților personale în vederea autocunoașterii, a orientării școlare și profesionale.

Aceste competențe se vor dezvolta în cadrul orelor de consiliere, abilități socioemoționale, consiliere și dezvoltare personală, evaluare și consiliere psihopedagogică, psihodiagnoză de formare a autonomiei personale și de socializare, elevul fiind ghidat să găsească soluții, să rezolve probleme, să manifeste inițiativă în cadrul grupului și în comunitate atunci când are în față diverse probleme/obstacole, dar și să-și descopere și valorifice calitățile personale în vederea autocunoașterii și orientării profesionale.

Sensibilizare și exprimare culturală

Aprecierea unor elemente definitorii ale contextului cultural local și ale patrimoniului național și universal, la realizarea de lucrări creative folosind diverse meode, inclusiv digitale, în contexte diferite: școlar și extra-școlar

Aceste competențe vor fi dobândite în cadrul orelor de educație plastică, expresie muzicală, terapie ocupațională, ludoterapie, socializare prin participarea la spectacole, la vizite virtuale și nu numai a patrimoniului național și universal, a culturii locale, dar și prin realizarea de serbări școlare și de produse creative (ornamente, decorațiuni, desene, măștișoare etc.).

În mediul școlar trebuie să se asigure stabilirea unui parteneriat strâns între părinții elevilor cu CES, elevii cu cerințe educaționale speciale și cadrele didactice, în vederea unei colaborări eficiente cu privire la elaborarea programelor adaptate pentru aceștia în raport cu informațiile furnizate, dar și pe parcurs pentru revizuirea sau îmbunătățirea acestora, identificarea altor nevoi, de orice natură, informarea cu privire la progresul înregistrat de proprii copii. Socializarea în mediul școlar este primordială pentru a îmbunătăți starea generală de sănătate a elevului cu cerințe educaționale speciale, prin schimbarea atitudinilor tuturor persoanelor din jurul lor, la nivel școlar și social. Dezvoltarea personală a unui copil cu dizabilități poate fi facilitată de armonizarea și echilibrarea pozitivă a factorilor prezenți în vederea compensării sau recuperării acestuia.



MOBILITĂȚILE ERASMUS- OPORTUNITĂȚI DE FORMARE ȘI DEZVOLTARE PROFESIONALĂ

Prof. Frunzea Veronica

Centrul Școlar pentru Educație Incluzivă „Alexandru Roșca” Lugoj

Formarea/dezvoltarea profesională continuă reprezintă o componentă esențială în activitatea cadrelor didactice, acestea având un rol important în calitate de agenți ai schimbării în cadrul procesului educațional. Timpurile moderne au schimbat identitatea elevilor și necesită, așadar, o redefinire a stilurilor și rolurilor cadrului didactic. Pentru a face față provocărilor lumii contemporane, cadrele didactice trebuie să învețe continuu, în mod adecvat, rapid și eficient, inovativ, valorificându-și la maxim potențialul de care dispun. Formarea continuă devine astfel o necesitate permanentă a cadrelor didactice indiferent de domeniul profesional și de nivelul pregătirii. Se impune astfel o remodelare din temelii a modelelor de predare-învățare, pentru a le oferi atât cadrelor didactice cât și elevilor situații de învățare mult mai diversificate.

Parteneriatele europene rămân promotoarele înnoirii continue a repertoriului didactic și ale inovației, două elemente pilon ale dezvoltării instituționale, o deschidere evidentă spre dimensiunea europeană. În cadrul acestora, un loc primordial îl au proiectele Erasmus ce oferă noi căi de dezvoltare personală și profesională, necesare pentru a îmbunătăți calitatea activităților în domeniul educativ, pentru a realiza o rețea de contacte internaționale și a participa activ în societate, de a crea activități și programe care să corespundă nevoilor fiecărui elev, și de recunoaștere a competențelor dobândite în cursul perioadelor de mobilitate. Ca urmare a participării la mobilitățile Erasmus, cadrele didactice își îmbogățesc tehnicile didactice, capacitatea de a sesiza nevoile elevilor și de a elabora activități care să aibă drept scop motivarea acestora.

Prin acreditarea Erasmus+ obținută de școala noastră, am avut șansa să particip, în acest an școlar, la o mobilitate job shadowing desfășurată la școala Sakine Nesibe Zamanoglu Ozel Egitim Uygulama Okulu 3.Kademe din Turcia, în perioada 30.05.2022- 3.06.2022.

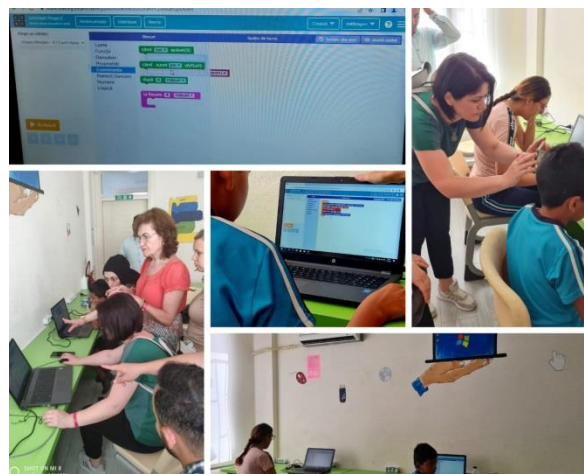
Activitățile la care am participat au fost deosebit de interesante și complexe și au avut un impact deosebit asupra dezvoltării mele profesionale. Ele s-au desfășurat conform unui program bine stabilit și au presupus atât observarea/ asistarea la lecții desfășurate în sala de clasă sau cabinete specializate, cât și activități interactive, practic- aplicative, workshop-uri, mese rotunde și discuții libere. Metodele observate și mijloacele utilizate au fost diverse și îmbinate cu succes în activitatea

cu elevii, adaptate specificului fiecărui copil, reușind să sublinieze caracterul inter și transdisciplinar al activităților educative.

Am apreciat de asemenea, activitățile axate pe dezvoltarea abilităților de viață a copiilor cu cerințe educative speciale, activități cu caracter practic- aplicativ, ce au ca scop facilitarea adaptării elevilor la cerințele vieții cotidiene, cât și pregătirea elevilor în vederea creșterii performanțelor și capacității de inserție a acestora pe piața muncii .

Participarea la această mobilitate a fost o experiență profesională inedită care m-a ajutat să descopăr noi direcții de acțiune în domeniul educației speciale și incluzive, să- mi însușesc și să aplic noi metode și tehnici de lucru cu copiii cu cerințe educative speciale.

În urma dialogului intercultural și a discuțiilor ce au avut în prim plan problematica educației speciale, împărtășirea de gânduri, idei și experiențe, a cooperării și colaborării în echipă, mi-au fost îmbunătățite abilitățile lingvistice, abilitățile interculturale, abilitățile organizatorice, de relaționare și cooperare în echipă. De asemenea, mi-am îmbunătățit abilitățile digitale prin participarea la activități demonstrative în cadrul cărora au fost



prezentate instrumente digitale ce pot fi integrate cu succes în activitatea terapeutică cu elevii cu cerințe educative speciale. Un instrument digital este platforma www.code.org ce oferă, într- un limbaj accesibil, posibilitatea fiecărui elev de a pătrunde în lumea magică a informaticii. Elevii își pot crea propriul joc personalizat sau propria o ”poveste” pe care o pot împărtăși cu ceilalți. Astfel, ei învață să colaboreze cu ceilalți, să relaționeze, să-și dezvolte abilități de rezolvare a problemelor sau să persiste în rezolvarea sarcinilor dificile.

Activitățile la care am participat mi-au oferit noi oportunități de dezvoltare profesională, m-am familiarizat cu sistemul de învățământ din Turcia, am împărtășit idei, opinii, exemple de bune practici, am observat metode inovative de predare și de abordare a elevului cu ces, toate acestea contribuind la îmbunătățirea competențelor mele profesionale.

Participarea la mobilitatea Erasmus+ a însemnat pentru mine un plus de experiență profesională, care m-a încurajat spre o abordare mai reflexivă asupra modului de lucru și interacțiune cu copiii cu cerințe educative speciale.

În urma participării la proiecte, se produc schimbări la nivelul activității didactice, din perspectiva dezvoltării profesionale continue și la nivelul școlii. Proiectele realizate prin parteneriate internaționale oferă o perspectivă mai bună în ce privește responsabilitățile și

contribuția didactică în cadrul școlii, o atenție sporită acordată calității proiectelor pe care le realizează cadrele didactice, o perspectivă mai avizată în ce privește selecția activităților care să aducă valoare adăugată pentru situațiile educative pe care le proiectăm pentru elevii noștri.

Bibliografie:

- Istrate, O. (coord.), Rolul proiectelor educaționale realizate prin parteneriate școlare internaționale. TEHNE- Centrul pentru Inovare în Educație, București, 2013.
- Cucos, C., Educația, dimensiuni culturale și interculturale, Polirom, Iași, 2000
- Rădulescu E., Educație pentru succes, Oscar Print, București, 1997
- Ciolan, L., Pași către școala interculturală, Corint, București, 2000





Centrul Școlar pentru Educație Incluzivă „Alexandru Roșca”
Str. Făgetului, Nr. 158, C.P. 305500, Lugoj, Jud. Timiș,
centrulRosca12@yahoo.ro
<http://www.cseiroscalugoj.ro/>